

“Natuurinclusieve landbouw is niet te stoppen”

De Bouwplaats neemt tussen alle agrarische pachtbedrijven een uitzonderingspositie in. In de uitgestrekte Gelderse Waard draait het niet om melkvee maar om akkerbouw. Met steeds meer aandacht voor natuur. “Ik zie het als een kans.”

De Bouwplaats ligt op een terp in de Gelderse Waard. Het bedrijf is alleen te bereiken via een smalle weg die vanaf de dijk bij Oud Zevenaer door de uiterwaard loopt. Vanaf het erf heb je een weids uitzicht op de akkers, waar diverse gewassen worden verbouwd. Rond de boerderij lopen enkele tientallen vleeskoeien van het ras Charolais; zij vormen de tweede tak van het bedrijf. Door de aanleg van natuur neemt dit aandeel de komende jaren toe.

Historie

De Gelderse Waard is in de negentiende eeuw in drie etappes in het bezit gekomen van J.D.C. baron van Heeckeren van Wassenaer. Op dat moment stonden de twee enige boerderijen in de uiterwaard; De Bouwplaats en De Waardmansplaats er al. Tot in de jaren zestig overstroomde het gebied regelmatig. Dan werd er een voorraad veevoer aangelegd, werd alles wat weg kon drijven op de terp getrokken en de melk met een boot naar de melkfabriek gebracht. Sinds de aanleg van een gemaal wordt het water van de Rijn buiten de deur gehouden. “In 1967 was de laatste overstroming”, weet Wim Uenk. De oppervlakte grond die bewerkt wordt, is in de loop der jaren fors toegenomen doordat andere agrariërs in de omgeving stopten. “Het ging geleidelijk. Dan kwam er links wat bij, dan rechts.” De oude bedrijfsgebouwen op De Bouwplaats zijn de afgelopen decennia allemaal vervangen; het woonhuis brandde in 1971 geheel af. Op het dak van de aardappelbewaarschuur

zijn zonnepanelen aangebracht, waarmee het bedrijf qua elektriciteit geheel zelfvoorzienend is.

De bewoners

De Bouwplaats werd vanaf 1809 verpacht aan drie generaties van de familie Weijers, vanaf 1887 aan drie generaties van de familie Hebben, de familie Uenk boert vanaf 1927 op de Bouwplaats. Wim (52) is vertegenwoordiger van de derde generatie. Hij is op de boerderij geboren en woont er samen met zijn vrouw. Tot 2000, toen zijn vader Henk overleed, vormde hij met senior een maatschap. Sinds een jaar doet hij dit met Jan Huigen. Het is de bedoeling dat deze het bedrijf uiteindelijk helemaal gaat overnemen. De dochters van Wim (20 en 21) waren niet geïnteresseerd. “Het is een pachtbedrijf, geen eigen bedrijf. Dan doet het iets minder pijn dat het niet in de familie blijft”, zegt Wim. “Het is prachtig dat ik deze kans krijg”, zegt Jan, die in zijn woonplaats Pannerden ook mede-eigenaar is van een agrarisch bedrijf.

Bedrijfsvoering

De Bouwplaats is van oorsprong een gemengd bedrijf. Toen de vader van Wim het bedrijf in 1966 overnam waren er nog vijf bedrijfstakingen. In de loop der jaren werd afscheid genomen van de kippen, varkens en fruitteelt. In 2005 stopte de melkveetak en concentreerde het bedrijf zich op de akkerbouw. Het bedrijf heeft de beschikking over circa 200 hectare akkerbouwgrond.

De helft hiervan wordt gepacht van stichting Twickel. Het betreft een gevarieerd bouwplan met tien gewassen. Aardappelen van verschillende rassen, die geleverd worden aan Aviko, vormen de hoofdmoot. Daarnaast worden er onder andere uien, suikerbieten, tarwe en zomergerst verbouwd. Ook worden zoveel mogelijk zomerbloeiende gewassen als spinazie, koolzaad en bladrammenas ingepast. Deze hebben een mager gewassaldo maar vormen een belangrijke voedselbron voor insecten en vogels, wat mooi aansluit bij natuurinclusieve akkerbouw. Per jaar worden er een twintigtal koeien en stierkalfjes verkocht. Het aantal koeien zal in de nabije toekomst toenemen, omdat er meer begraaibare natuur wordt aangelegd in het gebied. Deze vleesveetak is vrij van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest en daarmee feitelijk biologisch. Dit keurmerk zit er overigens niet op. Dit is wel iets waar de ondernemers nog naar kijken.

Pachten op Twickel

“Wij zijn met ons akkerbouwbedrijf natuurlijk een beetje vreemde eend in de bijt, met al die andere melkveebedrijven in een veel kleinschaliger landschap, maar over het algemeen is het overleg met Twickel goed”, verklaart Wim. Als ze bijvoorbeeld in de Gelderse Waard de koeien iets langer dan in de beheersovereenkomst is vastgelegd, buiten willen laten lopen is dat mogelijk. “Het moet van twee kanten komen.” De gesprekken over de aanleg van nieuwe natuur hadden meer voeten in de aarde. Twickel gaat, in samenwerking met de provincie, meer natuur in de Gelderse Waard aanleggen. Aan de randen van de akkers en er dwars doorheen worden bijvoorbeeld hagen, kruidrijk grasland en akkerstroken aangelegd. Dit verhoogt de biodiversiteit en de natuurwaarde van het gebied. Tien procent van de bedrijfsoppervlakte van De Bouwplaats wordt natuur. Wim is er ondanks dat er compensatie in het vooruitzicht is gesteld, niet blij mee.

Wim Uenk (l) en Jan Huigen.

“Is dit niet het begin van een ontwikkeling die leidt tot meer beperkingen”, vraagt hij zich af. Jan Huigen is positiever. “Natuurinclusieve landbouw is een ontwikkeling die niet te stoppen is. Je kunt er wel stroef in gaan staan, maar ik zie het als een kans. Bovendien, als dit geen pachtbedrijf was, had ik het nooit kunnen overnemen.”

Toekomst

Wim en Jan zien de toekomst beide positief tegemoet. “De mensen moeten altijd blijven eten en wij voorzien hierin”, zegt Jan. Wim denkt dat de wet- en regelgeving het welvaren van het bedrijf zal bepalen. “In het verleden kwamen er ook nieuwe regels, maar uiteindelijk is voor elk probleem wel een oplossing gekomen. Zo wordt mest van een kostenpost nu een vorm van inkomen.” Jan vraagt zich af hoe ze in de toekomst minder afhankelijk kunnen worden van de grillen van de natuur. Waar vroeger de overstromingen in de Gelderse Waard een probleem waren, is dat nu het klimaat. Periodes van hevige regenval worden gevolgd door lange periodes van hitte en droogte. De afgelopen droge zomer leidde tot een flinke opbrengst-derving, met name bij de aardappelen en uien. Een opbrengst van 55-60 ton uien is normaal; nu werd circa 35 ton van het land gehaald. “Als we nu grond huren voor de teelt van aardappelen en uien, moet het wel te beregenen zijn. Anders doen we het niet. Daar zijn we nu veel meer mee bezig dan in het verleden.” Ook een gezonde, weerbare bodem met voldoende bodemleven en organische stof is erg belangrijk. Door toediening van stromest, compost, groenbemesters en de teelt van granen wordt hier zorg voor gedragen. Het telen van een gewas is vandaag de dag een grote uitdaging.

Kaart van de Geldersche Waard, schaal 1:5000 uit 1912. Rechts onder (bij de zwarte blokjes) De Bouwplaats, linksboven De Waardmansplaats. In het rood staan gegevens over grondgebruik.

